

Макарович В.К.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
Закарпатський інститут імені Ференца Ракоці II
м. Берегове

РОЗВИТОК СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Розвиток бухгалтерського обліку значною мірою відбувається під впливом зовнішніх суб'єктів, які висувають до нього нові вимоги, внаслідок чого вчені в сфері обліку намагаються його удосконалити та привести у відповідність до цих вимог. З іншого боку, структура системних складових бухгалтерського обліку є достатньо комплексною і незмінною внаслідок існування традицій щодо виділення об'єктів обліку та більш аналітичних їх елементів, виходячи з яких формується система бухгалтерських стандартів, план рахунків та структура фінансової звітності, що нормативно закріплені до використання підприємствами. Така традиційність та сталість бухгалтерської методології є однією з переваг, що забезпечує цілісність бухгалтерської науки, а з іншого боку, є причиною часткової невідповідності облікової інформації, що генерується системою обліку, зростаючим вимогам і потребам користувачів.

Одним із прикладів такої ситуації є відсутність комплексного набору об'єктів в системі обліку, що характеризують інноваційну діяльність підприємства, хоча в останні два десятиліття даний вид діяльності для значної кількості підприємств має визначальне значення в забезпеченні їх прибутковості, про що відмічають Е. Уллберг, Л. Едвінссон та К. Лін Йех-Йун [1, с. 3].

Необхідність удосконалення чинної системи обліку в умовах економіки знань визначається виходячи як з логічних висновків вчених, одержаних в результаті аналізу змін економічних умов функціонування підприємств, в результаті появи негармонізованих повною мірою з системою обліку нормативних вимог щодо складання нових форм розкриття інформації для заінтересованих користувачів, а також в результаті появи загальносуспільних вимог щодо необхідності функціонування підприємств на засадах сталого розвитку (рис. 1).

1. Нові економічні умови функціонування підприємств. Той факт, що система бухгалтерського обліку має змінюватись з розвитком економіки, з трансформацією підходів до управління підприємствами, зростанням існуючих і появою нових запитів користувачів облікової інформації, не заперечується переважною більшістю вчених в сфері обліку. Яскравим прикладом чого є поступова трансформація національної системи бухгалтерського обліку після набуття незалежності України, що зумовило

перехід від планової до ринкової економіки. Зміна економічних умов спричинила необхідність побудови нової, ринково-орієнтованої системи обліку, яка враховувала особливості функціонування приватних підприємств і корпоративного бізнесу, інформаційні потреби менеджменту та постачальників капіталу, які з'явилися на ринку (інвесторів, кредиторів, інституційних інвесторів тощо).

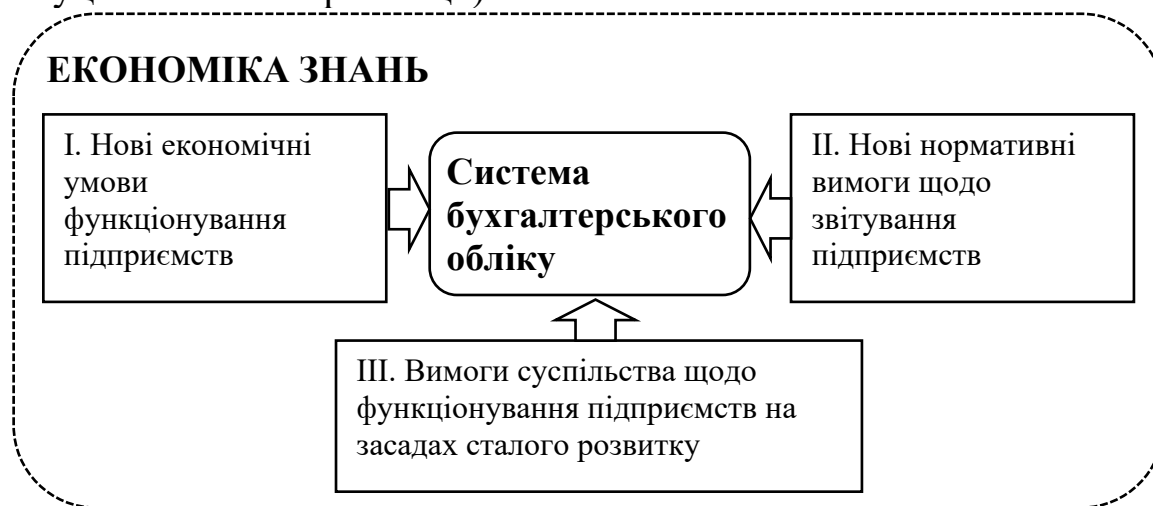

Рисунок 1- Фактори розвитку системи бухгалтерського обліку в умовах економіки знань

II. Нові нормативні вимоги щодо звітування підприємств. Реагуючи на зростаючі запити користувачів інформації, що стосуються екологічних, соціальних, інноваційних, етичних та інших аспектів функціонування підприємств, які виникли, зокрема, і з розвитком економіки знань, регулятори національних та міжнародних систем обліку впроваджують нові вимоги щодо звітування різних видів суб'єктів господарювання. Такі вимоги встановлюються як для підприємств, цінні папери яких (акції, облигації тощо) розміщуються на ринку капіталу, так і для некорпоративних суб'єктів, щодо яких такі вимоги ранжировані в залежності від обсягу підприємств або від розміру одержуваних ними доходів.

III. Вимоги суспільства щодо функціонування підприємств на засадах сталого розвитку передусім були формалізовані ООН у вигляді цілей сталого розвитку (2015 р.), які мають забезпечити збалансованість економічного, соціального та екологічного розвитку. Результатом їх розробки і запровадження стало формування нових та удосконалення існуючих концепцій інтегрованої та нефінансової звітності, які враховують засади сталого розвитку, тобто забезпечують розкриття фінансової та нефінансової інформації, яка б свідчила про роль конкретного підприємства в досягненні даних цілей. В окремі напрями на сьогодні також виділились «Звітність зі сталого розвитку (sustainability reporting)» та «ESG reporting», для яких розкриття інформації про цілі сталого розвитку є визначальною та пріоритетною ціллю.

В таких звітах також розкривається інформація про інноваційну діяльність підприємства, ефективність її результатів, а також наводиться їх роль в забезпеченні сталого розвитку. В останні роки вченими досить часто використовується поняття «сталі інновації (sustainable innovations)», тобто ті інновації, які зменшують негативний вплив підприємства на навколишнє екологічне та соціальне середовище. Таким чином, сталі інновації вимірюються за допомогою економічних, соціальних та екологічних показників, одночасно забезпечуючи позитивний вплив на економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності підприємства.

Таким чином, розвиток економіки знань, що передбачає встановлення пріоритетності інноваційної діяльності та використання інтелектуального капіталу як основного джерела створення вартості, передбачає необхідність адаптації та удосконалення традиційної моделі бухгалтерського обліку для того, щоб не втратити своєї ролі як основного джерела інформації для прийняття рішень її користувачами. Лише такий шлях дозволить позбавитись вразливостей та недосконалостей системи обліку, основним наслідком яких є нездатність забезпечити реальну оцінку підприємств та надавати достовірну і релевантну інформацію про фактори створення вартості суб'єктам прийняття рішень.

Список використаних джерел

1. Ullberg, E., Edvinsson, L., Yeh-Yun Lin, C. (2021). *Intangible Asset Gap in Global Competitiveness. Mapping and Responding to the New Economy*. Springer Nature Switzerland AG. Cham, 102 p.

Marchuk U.O.,
Ph.D., Associate Professor,
Associate Professor of Department of Accounting and Consulting,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Kyiv

THE INFLUENCE OF MARTIAL LAW ON THE LABOR MARKET IN UKRAINE

The military conflict on the European continent has seriously affected the world economy, primarily the EU countries, leading to shocks for regional stability, trade and geopolitical order and new risks for GDP growth, inflation and monetary policy.

The growth rate in Europe decreased due to the increase in prices for natural gas and deteriorating supply dynamics. It is expected that the factors that largely determined the global growth in the past two decades, including increased labor